

Krzysztof DANIELEWICZ

Szkoła NATO w Oberammergau

GENEZA KONFLIKTU W BURKINA FASO W LATACH 2014-2019

Abstrakt:

Celem artykułu jest wyjaśnienie przyczyn konfliktu jaki trwa w Burkina Faso od 2014 roku. Po wybuchu konfliktu zbrojnego w Mali w 2012 r., który był konsekwencją upadku reżimu Kadafiego i pomimo zaangażowania środowiska międzynarodowego w jego zakończenie, rozlewa się on na nowe tereny w Mali i poza jej granice. Od 2015 r. w Burkina Faso dramatycznie pogorszyła się sytuacja bezpieczeństwa, która w chwili obecnej wymyka się spod kontroli. Konflikt w Mali jest tylko jednym z powodów takiej sytuacji. Innymi elementami kształtującymi sytuację wewnętrzną są: odejście ze stanowiska byłego prezydenta Blaise Compaoré, działania lokalnej grupy zbrojnej Ansar ul Islam, tarcia pomiędzy różnymi grupami religijnymi i narodowościowymi oraz od lat nierozwiązane problemy ekonomiczne. Analizy zawarte w artykule wsparte są danymi dostępnymi w bieżących publikacjach wyspecjalizowanych portalach internetowych, takich jak The African Center for Strategic Studies, International Crisis Group, Terrorism Monitor, Long War Journal i West African Papers.

Słowa kluczowe: Ansar ul Islam, Burkina Faso, ISGS, JNIM, Mali, Sahel, Terroryzm.

Konflikt w Mali i początek problemów wewnętrznych w Burkina Faso

W 2011 r. po upadku reżimu Kadafiego w Libii rzesze jego doświadczonych żołnierzy - Tuaregów, wyposażone w odpowiedni sprzęt oraz broń, powróciły do Mali. Ten powrót oraz ruchy odśrodkowe nacjonalistów tuareckich stworzyły warunki do wybuchu kolejnego powstania. W 2012 r. rozpoczął się konflikt zbrojny, który pomimo ogromnego wysiłku rządu malijskiego i środowiska międzynarodowego rozlewa się na kolejne kraje. Przez pierwsze lata jego trwania, mimo zagrożenia innych państw Sahelu, Burkina Faso cieszyła się spokojem i bezpieczeństwem wewnętrznym. Zmieniło się to od 2015 r., a liczba zamachów dokonywanych przez grupy powiązane z ISIS i Al

Kaidą oraz Ansar ul Islam, drastycznie wzrastała: z 3 zamachów w 2015 r., 12 – w 2016 r., 29 – w 2017 r. do 137 w roku 2018 (*The Complex...*, 2019). Pomiędzy listopadem 2018 r. a marcem 2019 r. gwałtownie wzrósł poziom przemocy w rejonie Sahelu oraz liczba ofiar śmiertelnych. Porównując z tym samym okresem rok wcześniej, liczba ataków skierowana przeciwko cywilom i siłom bezpieczeństwa wzrosła w Burkina Faso aż o 7028%¹.

Burkina Faso (wcześniej znana jako Górna Wolta) od końca XIX wieku była kolonią francuską, która niepodległość uzyskała w 1960 roku. Żyje w niej 16 mln ludzi na obszarze 272 tys. km². Lokalizacja powoduje, że Burkina Faso jest doskonałą bazą do prowadzenia rozpoznania w rejonie Sahelu i Sahary. Przez wiele lat odgrywała też kluczową rolę w mediacjach pomiędzy państwami i grupami zbrojnymi w tym rejonie Afryki.

Burkina Faso od wielu lat jest bardzo uzależniona od zagranicznej pomocy. Ponad 80% wydatków budżetowych pochodzi z projektów rozwojowych i współpracy międzynarodowej. Kwota zagranicznej pomocy szacowana jest na ok. 400 mln USD rocznie. Dodatkowo sytuację wewnętrzną ratuje obecność wielu organizacji pozarządowych, których w połowie lat 2000. było 16 tys. Tak liczna obecność NGO-sów wynikała z doskonałych warunków pracy w tym kraju, bezpieczeństwa i relatywnie dobrej efektywności urzędników. Dwoma największymi partnerami Burkina Faso są Francja i USA. W ostatnich latach ta współpraca przybrała na znaczeniu ze względu na sytuację bezpieczeństwa w rejonie Sahelu-Sahary i znaczenie kraju w operacjach rozpoznawczych.

Po wybuchu wojny w Mali w 2012 r. sytuacja bezpieczeństwa w tym kraju i w sąsiadującym Nigrze uległa pogorszeniu (Danielewicz, 2019). Początkowo w Burkina Faso, pod kątem bezpieczeństwa, działało się lepiej ze względu na sprawny aparat bezpieczeństwa tego państwa. W czasie rządów byłego prezydenta Burkina Faso, Blaise'a Compaoré, wywiad i inne służby bezpieczeństwa działały bardzo skutecznie. Szefem wywiadu i zarazem szefem sztabu prezydenta był gen. Gilbert Diendéré, dysponujący bardzo rozbudowaną wewnętrzną i międzynarodową siatką wywiadowczą. Dodatkowo od połowy lat 2000. do 2012 r. reżim Compaoré zawarł nieformalne porozumienie z grupami zbrojnymi i w zamian za dostarczanie im broni i logistyki miał zapewnić ich neutralność. Przybycie tysięcy Malijczyków do BF w latach 2012-2013 w związku z konfliktem w kraju pochodzenia uciekinierów zmieniło tę sytuację i zrodziło obawy, że konflikt zbrojny rozleje się i na Burkina Faso. W konsekwencji kryzysu w Mali pojawiły się nowe grupy zbrojne, z którymi Compaoré nie nawiązał relacji. W związku z tym prezydent zaczął modyfikować

¹ S. Jones, *Press release: political violence skyrockets in the Sahel according to latest ACLED data*, <https://www.acleddata.com/2019/03/28/press-release-political-violence-skyrockets-in-the-sahel-according-to-latest-acled-data/>, 17.01.2020.

swoją wcześniejszą politykę, podejmując działania bezpośrednie. Po styczniu 2013 r. rozmieścił 1000 żołnierzy na granicy z Mali, dodatkowo 650 z nich wysłał do Mali w ramach misji African-led International Support Mission to Mali (AFISMA²) pod kontrolą organizacji Economic Community of West African States (ECOWAS). Doprowadziło to do bezpośredniego zaangażowania Burkina Faso w działania zbrojne na Sahelu, co spowodowało, że kraj ten stał się kolejnym celem grup zbrojnych. Świadczy o tym wypowiedź rzecznika The Movement for Unity and Jihad in West Africa (MUJAO)³, który stwierdził, że Bamako, Wagadugu oraz Niamey stały się celami dla zamachowców samobójców organizacji (Depagne, 2018).

Prezydent Blaise Compaoré nie mógł się starać o kolejną, piątą kadencję, rządząc i tak już przez ćwierć wieku – od 1987 r. Musiał oddać władzę w związku z ryzykiem powszechnych demonstracji podobnych do tych z 2003, 2007 i 2011 r., kiedy to wojskowi protestowali przeciwko korupcji i brakowi przejrzystości w sektorze obronnym. Prezydent dymisjonował wtedy kilku wysokich rangą dowódców, co stopniowo podkopywało jego pozycję. W 2014 r. próbował przedłużyć swoją kadencję, ale po rozmowach z przywódcami opozycji oraz sił zbrojnych ostatecznie zdecydował się oddać władzę w ręce cywilno-wojskowego rządu przejściowego (Elischer, 2019).

W 2015 r. nastąpiła nieudana próba puczu wojskowego. Zamach został przeprowadzony przez członków Prezydenckiego Pułku Bezpieczeństwa (The

² 20 grudnia 2012 r. ogłoszono rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ 2085, która ustanawiała międzynarodową, kierowaną przez państwa afrykańskie, misję wsparcia dla Mali – AFISMA (African-led International Support Mission in Mali). Początkowo AFISMA została ustanowiona na jeden rok i miała zapewnić warunki do przestrzegania praw człowieka w Mali, wsparcia humanitarnego, przywrócenia porządku konstytucyjnego oraz integralności terytorialnej Mali. Państwa ECOWAS i Unii Afrykańskiej miały wspólnie zebrać około 3300 żołnierzy, by wesprzeć 5000 żołnierzy malijskich. Koszt misji szacowano na 200 do 500 mln USD. 26 marca 2013 r. prezydent ECOWAS wystosował pismo do sekretarza generalnego ONZ z wnioskiem o transformację misji AFISMA w misję Narodów Zjednoczonych (ONZ). W związku z powyższym na podstawie Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2100 z 25 kwietnia 2013 r. powołano do życia misję wojskową ONZ: United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali – MINUSMA. Zgodnie z rezolucją przekazanie odpowiedzialności pomiędzy misjami AFISMA i MINUSMA miało nastąpić 1 lipca 2013 r. (Arieff, 2012; Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ, S/RES/2085 (2012) z 20 grudnia 2012 r.

³ MUJAO to organizacja terrorystyczna, nazwana tak od skrótu francuskiej nazwy organizacji „Mouvement pour le Tawhid et du Jihad en Afrique de l’Ouest” (wersja angielska brzmi: „The Movement for Oneness and Jihad in West Africa” – MOJWA). Organizacja powstała w 2011 r. w nie do końca jasnych okolicznościach. Prawdopodobnie było to wynikiem swego rodzaju sprzeciwu członków AQIM (Al-Kaida Islamskiego Magrebu (Al-Qaeda in the Islamic Maghreb)– nie-Algierczyków, których z powodu ich narodowości nie dopuszczano do władzy w organizacji. Liderem MUJAO był Mauretańczyk Hamada Ould Mohamed Kheirou, alias Abou Qumqum (Cristiani, 2012).

Presidential Security Regiment – RSP) 16 września 2015 r., mniej niż miesiąc przed planowanymi wyborami. Nieudany pucz był skierowany przeciwko rządowi tymczasowemu sprawującemu władzę po odejściu Blaise’a Compaoré, który wyjechał do Wybrzeża Kości Słoniowej w 2014 r. po 27 latach sprawowania władzy. 2 września 2019 r. dwóch generalów zostało skazanych na długoletnie wyroki więzienia za przeprowadzenie puczu. General Gilbert Diendéré otrzymał dwudziestoletni wyrok więzienia za morderstwo i naruszenie bezpieczeństwa państwa, natomiast gen. Djibrill Bassolé⁴ 10 lat za zdradę. Obaj generalowie stali na czele 84-osobowej grupy osób oskarżonych o próbę obalenia rządu tymczasowego. Sześćdziesięcioletni gen. Diendéré w trakcie próby zamachu stanu przewodził National Council for Democracy – ciału rządzącemu zamachowców, a dwa lata starszy Bassolé był ministrem spraw zagranicznych prezydenta. Miały miejsce poważne rozłamy w armii, które spowodowały jej osłabienie i obniżenie zdolności operacyjnych, co z kolei ma wpływ na obecny poziom bezpieczeństwa. Mimo pozornego spokoju przez wiele lat w Burkina Faso atmosfera wewnętrzna była napięta ze względu na brak skutecznego systemu sprawiedliwości, problemy ekonomiczne czy słabą opozycję polityczną.

Najbardziej wyszkoloną jednostką wojskową Burkina Faso był RSP, którego główne zadanie stanowiło zbudowanie i utrzymanie kordonu wokół prezydenta. Regiment liczył od 600 do 800 żołnierzy dobieranych nie według pochodzenia etnicznego czy zamieszkania, a lojalności wobec prezydenta. W zamian cieszyli się szeregiem przywilejów i lepszym traktowaniem. Otrzymywali mieszkania o wyższym standardzie, wysokie uposażenie i poza służbą nie obowiązywał ich ten sam system zachowań co innych żołnierzy. Dodatkowo dysponowali nowocześniejszym uzbrojeniem, dzięki czemu dominowali nad innymi jednostkami sił zbrojnych. Przez wiele lat było to rozwiązanie modelowe dla innych państw, m.in. Mali. Pozostałe jednostki były bardzo mocno podzielone na specjalizacje. Wojsko znajdowało się cały czas pod kontrolą, kadra była słabo wyszkolona, a jednostki – niezbyt liczne. Celem tych działań było zminimalizowanie ryzyka przewrotu wojskowego i pokonania RSP przez inne jednostki.

Odejście Blaise’a Compaoré w październiku 2014 r. zdestabilizowało cały system służb specjalnych i bezpieczeństwa w kraju. Służby wywiadowcze były oparte bardziej na wzajemnych kontaktach niż instytucjach. Utworzone w 2015 r. nowe służby Narodowej Agencji Wywiadowczej (The National Intelligence Agency – ANR) nie osiągnęły jeszcze odpowiedniego poziomu operacyjnego. Dopiero zaczął się proces centralizacji wywiadu. Sytuację

⁴ Ciekawe jest to, że Djibrill Bassolé w sierpniu 2012 r. negocjował w Kidal warunki zakończenia walk w Mali z liderem Ansar Dine – Ag Ghalym (Thurston, 2018).

pogorszyło także rozwiązanie prezydenckiego pułku bezpieczeństwa RSP przez nowe władze.

Burkina Faso nie posiada doświadczeń w prowadzeniu wojny z innymi krajami, poza epizodami wojen z Mali w 1974 i 1985 r., a już tym bardziej wojny asymetrycznej. Prowadziła też niewiele misji poza granicami kraju – m.in. w Darfurze czy na północy Mali oraz w ramach MINUSMA⁵. W systemie bezpieczeństwa Burkina Faso brakuje struktur pozyskiwania i analizowania informacji rozpoznawczych, które realizują głównie zadanie sygnalizacyjne o zagrożeniach. Brakuje śmigłowców, co wydłuża do wielu godzin podróży w dane miejsce, wojsko nie dysponuje również odpowiednim wyposażeniem czy dostateczną liczbą samochodów, daje się też zauważyć brak odpowiedniego treningu, przez co nie jest tak sprawne jak wrogie grupy zbrojne. Niska skuteczność pozyskiwania informacji w środowisku cywilnym, a w konsekwencji niemożność odpowiednio szybkiej reakcji na działania grup zbrojnych, wynika z braku sprawnego systemu wywiadowczego (*The Social...*, 2017).

Kolejny problem to podziały wewnętrzne w siłach bezpieczeństwa. Młodzi żołnierze nie są zadowoleni z sytuacji materialnej i uważają, że „stara gwardia” wspiera stary reżim, nie chce się ruszyć ze swoich klimatyzowanych gabinetów i nie potrafi poradzić sobie z nowymi zagrożeniami. Podoficerowie wskazują na słabość oficerów sztabowych w posługiwaniu się nowymi technologiami, szczególnie w zakresie komunikacji, która jest kluczowa w walce z terroryzmem. Problemy organizacyjne widać także w polityce kadrowej: brakuje oficerów administracyjnych lub mają oni niewystarczające kompetencje, aby poradzić sobie z awansami i polityką kadrową. Na to nakłada się niezdrowa rywalizacja pomiędzy policją a żandarmerią, co obniża i tak niską efektywność działań. Obie te struktury są rozmieszczane na wsi i miastach, przez co ich obowiązki się dublują. To wszystko razem wzięte wskazuje na powody problemów w zakresie zwalczania terroryzmu w Burkina Faso.

⁵ Misja MINUSMA (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali) została powołana na podstawie Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2100 z 25 kwietnia 2013 r. Zgodnie z tym dokumentem 1 lipca 2013 r. miała przejąć odpowiedzialność od misji AFISMA (African-led International Support Mission). MINUSMA, która otrzymała wstępny mandat na okres 12 miesięcy, docelowo miała liczyć 11 200 osób personelu wojskowego oraz 1440 policjantów, rozmieszczonych na terenie rejonów objętych konfliktem w Mali. Do najważniejszych zadań MINUSMA należało: stabilizacja kluczowych rejonów zamieszkałych przez Malijszyków oraz wsparcie procesu ponownego ustanawiania oficjalnych władz malijskich; wspieranie wprowadzania w życie mapy drogowej dla Mali, włączając w to dialog polityczny i proces wyborczy; ochrona cywilów i personelu ONZ; promocja i ochrona praw człowieka; wsparcie akcji humanitarnej; ochrona obiektów kultury; wsparcie dla narodowych i międzynarodowych organów wymiaru sprawiedliwości. Dodatkowo Rezolucja 2100 dawała siłom francuskim prawo do zastosowania niezbędnych środków pomocy dla MINUSMA w przypadku zagrożenia.

Problemy religijne i społeczne

Tolerancja religijna w Burkina Faso ma długą historię. Przez dekady zgodnie egzystowały tu islam i chrześcijaństwo przywiezione w XIX w. przez Francuzów. Chrześcijaństwo uważane było za religię elitarną, z uwagi na działalność szkół misyjnych do których nie chcieli uczęszczać muzułmanie, traktując je jako część ucisku kolonialnego. Na końcu XX w. z USA dotarł tu protestantyzm. Pomimo różnic, zarówno islam jak i chrześcijaństwo, korzystały z korzeni animistycznych. W Burkina Faso na porządku dziennym są mieszane małżeństwa, a rodzice szanują wybory dzieci w tych kwestiach bez względu na religię (*Burkina Faso...*, 2016). Jednak pojawienie się grup zbrojnych w ostatnich latach, próbujących wykreować konflikty między religiami, agresywne działania misyjne Arabii Saudyjskiej i Kataru, oraz ataki na obiekty religijne, spowodowały w społeczeństwie coraz większe podziały.

Generalnie problem muzułmanów wynika z ich niedowartościowania w życiu publicznym i politycznym, sposobu administracyjnego traktowania religii, oraz słabości edukacji, która jest warunkiem awansu społecznego. Kolejną kwestią jest to, że sam islam w Burkina Faso nie jest jednolity. Żyją tam głównie sunnici i sufici, wśród których ci pierwsi uważają tych drugich za złych muzułmanów, co oczywiście rodzi duże problemy. Sufici z kolei uważają sunnitów za radykałów pozostających pod wpływem saudyjskiego wahhabizmu. Dodatkowo, podobnie jak w innych miejscach na świecie, wersją islamu sunni narzucanego ludności przez grupy zbrojne jest radykalny salafizm⁶ czerpiący z wahhabizmu. Na to wszystko nakładają się jeszcze personalne ambicje liderów religijnych.

W Burkina Faso następuje wzrost religijności, co wcale nie musi się wiązać z narzucaniem religii przemocą - widać to dobrze na przykładzie mody, która zmienia się na tę charakterystyczną dla społeczeństw typowo muzułmańskich, kobiety zakrywają twarz, mężczyźni noszą brody itp. Trendy te można zaobserwować w Wagadugu, gdzie studenci opuszczają zajęcia o 16.00 na czas modlitwy czy nie chcą brać udziału w nieformalnych dyskusjach z młodzieżą niemuzułmańską, co dziesięć lat temu byłoby nie do przyjęcia. W miastach pewne zmiany zachodzą także pod wpływem zagranicznych duchownych. Jednak najwyraźniej je widać na mających bardziej tradycyjne podejścia do życia wsiach.

⁶ Salafizm jest radykalnym odłamem islamu, często łączonym z wahhabizmem, co nie do końca jest słuszne. Wyznawcy salafizmu nawołują i dążą do wprowadzenia czystego islamu z czasów Proroka Mahometa. Wierzą w możliwość utworzenia państwa islamskiego z szariatem jako źródłem obowiązującego prawa. Często wyznawcy salafizmu, tzw. *salafi jihadis*, dopuszczają się ataków przemocy, w tym terrorystycznych, na całym świecie w imię wprowadzenia swojej wizji świata.

Wyraźnie widać wpływy wahhabizmu, z którym z roku na rok wiąże się coraz więcej młodych ludzi. Wynika to z tego, że jest on bardzo dobrze zorganizowany na każdym szczeblu, posiada biura narodowe, regionalne i prowincjonalne. Promuje młodych duchownych imamów, a nauczyciele tego wyznania biegle posługują się językiem arabskim, co dodaje prestiżu. Oferuje także pomoc dla młodych, jeżeli ci przyjmą tę wersję islamu. Wahabici zmieniają swoje przyzwyczajenia i relacje z sąsiadami, nie dzielą się jedzeniem z chrześcijanami podczas Bożego Narodzenia i Wielkanocy, zakazują mieszanych małżeństw i oddalają się od swoich rodzin. Żądają także przyjęcia „prawdziwego islamu” i jednocześnie odrzucają tradycyjne wierzenia i zwyczaje, pielęgnowane przez sufi, jak np. poświęcanie zwierząt, używanie amuletów, czczenie świętych. Wiele z tych tradycji odegrało ważną rolę w utrzymaniu jedności społecznej. Pojawiają się także pierwsze oznaki nietolerancji ze strony wahabitów wobec niemuzułmanów. Chrześcijaństwo jest traktowane jako religia Zachodu, z którym należy walczyć. Zachód z kolei jest przedstawiany jako ten, który chce zniszczyć islam, co szczególnie widać w zachowaniach młodych muzułmanów.

Dużą rolę w propagowaniu wahhabizmu odgrywa Arabia Saudyjska, ale trudno jasno ocenić ile środków przepływa z tego kraju do Burkina Faso, szczególnie przez NGO i inne projekty rozwojowe. Bardzo często powracający ze studiów w Zatoce Perskiej młodzi muzułmanie zaczynają głosić hasła, które w żaden sposób nie mają korzeni w tradycji Burkina Faso. Tylko jedna NGO, zwana Qatar Charity, zbudowała 496 meczetów, 60 studni, 21 wielofunkcyjnych kompleksów, 5 szkół i 18 centrów zdrowia w latach 2009-2015. Problemem jest to, że rząd w stolicy nie jest w stanie kontrolować treści przekazywanych w tych meczetach, weryfikować duchownych oraz sprawdzać liczby nieformalnych prywatnych miejsc modlitwy, całkowicie pozbawionych nadzoru.

Religią, która najszybciej rozwija się w ostatnich latach w Burkina Faso, jest protestantyzm. W latach 1960-2006 liczba wyznawców wzrosła pięć razy więcej niż muzułmanów oraz dwa razy więcej niż chrześcijan. Bardzo często jednak podejście protestantów jest nieprzychylnie innym wiarom, a najbardziej przeciwne tradycyjnym afrykańskim wierzeniom, które zawsze były spoiwem, na którym budowano wspólnoty społeczne. Protestanci nie chcą także brać udział w różnego rodzaju inicjatywach ponad podziałami religijnymi, są przeciwni mieszanym małżeństwom oraz próbują przekonywać do zmiany wiary wyznawców innych religii. Często w rozmowach prywatnych stawiają znak równości pomiędzy islamem a terroryzmem, szczególnie pochodzący z zagranicy, np. z Nigerii. Protestanci w Burkina Faso bywają bardziej radykalni od tych z innych krajów (*Burkina Faso...*, op.cit.).

Różnorodność religijna i pokojowa koegzystencja w Burkina Faso stanowiły wyjątek w Afryce Subsaharyjskiej i Sahelu. Przez wiele lat wprawdzie muzułmanie narzekali, że nie są odpowiednio reprezentowani w strukturach administracyjnych państwa, ale nie była to paląca kwestia. Po odejściu

prezydenta Compaoré pojawiły się nowe problemy wynikające z konfliktu na gruncie religijnym w Mali i Afryce Zachodniej, po raz pierwszy zaczęły też przybierać na sile także w Burkina Faso. Państwo to leży na skrzyżowaniu Afryki Zachodniej, gdzie fundamentaliści religijni zyskują na znaczeniu, z rejonem, gdzie swoje wpływy zyskuje Kościół protestancki, który często propaguje nietolerancję wobec innych wyznań. W Burkina Faso nigdy nie dochodziło do wojen cywilnych na gruncie religijnym. Bez większych problemów funkcjonowali obok siebie muzułmanie, chrześcijanie i wyznawcy religii animistycznych.

W opinii prezydenta Burkina Faso Rocha Marca Christiana Kaboré, wyrażonej w maju 2019 r., grupy zbrojne przechodzą od kreowania konfliktu religijnego wykorzystując podziały pomiędzy pasterzami a rolnikami. Słowa te są potwierdzone konkretnymi wydarzeniami: 29 kwietnia 2019 r. został zabity pastor protestancki i pięciu wiernych, natomiast 12 maja 2019 r. zamordowano sześciu katolików i spalono ich kościół. Następnego dnia kolejnych czterech katolików poniosło śmierć. Widać więc wyraźnie, że po demokratycznym przekazaniu władzy w Burkina w 2016 r. i początkowym optymizmie sytuacja ulega dramatycznemu pogorszeniu⁷.

Ansar ul Islam i jego sojusznicy

Pomimo że działania zbrojne na północy Burkina Faso mają bezpośredni związek z wojną w Mali, to jednak konflikt w tym państwie ma własną genezę. Znaczący wpływ miało powstanie Ansar ul Islam (AI), które stanowi zagrożenie i stoi za większością działań zbrojnych. Grupa działa głównie na północy kraju w prowincji Soum.

Ansar ul Islam został założony w 2016 r. w tzw. lesie Mondoro, położonym na wschód od Krawędzi Bandiagara, w malijskim okręgu Douentza przy granicy z prowincją Soum położoną na północy Burkina Faso. Założycielem był Malam Ibrahim Dicko, którego prawdziwe imię to Boureima Dicko. Urodził się w rodzinie lokalnego imama – *marabu* – w Soboule w prowincji Soum. Studiował w szkołach koranicznych w Mali i Burkina Faso, uczył się natomiast w Nigrze. Od 2009 r. zaczął prowadzić modły w wielu wsiach Soum. Był założycielem dwóch stacji radiowych: LA Voix du Soum i La radio Lutte contre la desertification (LRCD). Prowadził także modły w aktualnie zamkniętym meczecie Djibo. W 2012 r. władze oficjalnie uznały jego stowarzyszenie – Al-Irhad. Umiejętności oratorskie Malama spowodowały, że zyskał on dużą rozpoznawalność oraz popularność. Na początku swojej działalności grupa Ansar ul Islam była manifestacją przeciwko porządkowi

⁷ S.M. Nir, *Burkina Faso Racked by Escalating Violence*, „The New York Times”, 18.05.2019, <https://www.nytimes.com/2019/05/18/world/afrika/burkina-faso-violence-extremism.html>, 03.02.2020.

społecznemu w prowincji. Przez pierwsze lata Malam promował równość pomiędzy klasami społecznymi, kwestionował dominację tradycyjnych szefów/starszyzny oraz monopolizację przywódców religijnych wywodzących się z rodzin *marabu*. Oskarżał ich o dorabianie się kosztem społeczeństwa. Głoszone hasła pozwoliły mu zdobyć popularność wśród szerokich rzesz, głównie młodzieży i społecznie wykluczonych warstw społecznych. Kiedy jednak sięgnął po metody siłowe, utracił wiele z wcześniejszego poparcia. Mimo to wpływy, które mu pozostały, wystarczyły do prowadzenia umiarkowanych działań partyzanckich skierowanych przeciwko władzom lokalnym i krajowym. Ansar ul Islam jest ruchem, po połowie, społecznym i religijnym. Grupa sprzeciwia się bardziej tradycyjnym wierzeniom i tradycji niż nowoczesności. Wykorzystuje islam, aby określić swój opór przeciwko systemowi społecznemu, który rodzi sprzeciw i frustrację (*The Social...*, 2017).

Szczególną popularnością cieszyły się przemówienia antyrządowe Malama. Był czas, w którym codziennie prowadził audycje radiowe sponsorowane prawdopodobnie przez źródła zewnętrzne. Rząd przejściowy zablokował jego projekty związane z budową kilku meczetów przez Al-Irchad, o co sam Malam oskarżał synów tradycyjnych *marabu*. Jego radykalne kazania wywołały alarm wśród władz lokalnych, ale nikt nie podjął skutecznych działań neutralizujących. Przez chwilę został objęty kontrolą służb bezpieczeństwa Compaoré, jednak skończyło się to wraz z upadkiem reżimu. Wcześniej, jeszcze we wrześniu 2013 r., Malam został aresztowany przez francuskie siły Operation Serval w Tessalit na północy Mali. W trakcie zatrzymania znaleziono przy nim dużą kwotę pieniędzy w euro. Po zatrzymaniu spędził prawie dwa lata w więzieniu w Bamako, z którego wyszedł w 2015 r. (*The Social...*, *ibid.*).

Malam miał w swoim życiorysie także przynależność do Ansar Dine⁸ i Katibat⁹ Macina w centralnej Mali. Według uciekiniera z tej drugiej organizacji jej lider Amadou Kouffa odegrał bardzo ważną rolę w powstaniu AI. Dużego wsparcia udzieliły także Katibat Macina i Katibat Serma, z którymi AI brał udział w wielu zamachach w centralnej Mali. Swoją pierwszy atak AI przeprowadził w grudniu 2016 r. w leżącej w północnych rejonach Burkina Faso miejscowości Nassoumbou, gdzie zabito 12 żołnierzy. Był to największy, do tamtej chwili, zamach terrorystycznym w tym kraju, wspierany przez członków Katibat Macina oraz inną grupę Ansar Dine, tj. jej Katibat Serma. Według dostępnych źródeł AI wspierał także obie wymienione grupy w jej atakach

⁸ Organizacja o zabarwieniu radykalnego islamu, utworzona w 2011 r. przez jednego z ważnych liderów Tuaregów Iyada Ag Ghaly'ego. Najważniejszym czynnikiem, który popchnął go do utworzenia własnej organizacji Ansar Dine, było odrzucenie jego propozycji większej integracji Tuaregów wokół radykalnego islamu salafi, tożsamego do wyznawanego przez Al-Kaidę Północnego Maghrebu (AQIM).

⁹ *Katibat* to struktura odpowiadająca batalionowi.

terrorystycznych w centralnej Mali. Sam także jest przez nie wspierany zarówno logistycznie, jak i szkoleniowo. (Weiss, 2018)

W czerwcu 2017 r. na Facebooku opublikowano oficjalne oświadczenie Jafara Dicko, młodszego brata Malama, w którym zeznał, że został liderem organizacji Ansar ul Islam. Informacja została jedynie częściowo potwierdzona przez siły bezpieczeństwa Burkina Faso, według których Malam mógł zginąć od ran w trakcie operacji sił bezpieczeństwa wiosną 2017 r.

20 lutego 2018 r. USA wpisały AI na listę organizacji terrorystycznych. Z kolei w czerwcu 2018 r. minister bezpieczeństwa Burkina Faso opublikował listę poszukiwanych osób oskarżonych o terroryzm. W większości są to członkowie Ansar ul Islam. Listę otwiera Abdoul Salam Dicko (aka Djaffa), brat pierwszego lidera organizacji. Znajduje się na niej również Aboubacar Sawadogo, doradca i trener AI, przez długi czas związany z Ansar Dine w Mali. Odpowiedzialny za tworzenie skrzydła Ansar Dine w Burkina Faso w 2015 r., został aresztowany w Mali w 2016 r.

Organizacja Ansar ul Islam jest produktem społeczno-politycznym oraz kulturalnym Soum. Stanowi odbicie żądań i aspiracji większości społeczeństwa tej prowincji, która była pozbawiona zarówno władzy politycznej, jak i religijnej. Te z kolei żądania i aspiracje szybko otrzymały wsparcie ze strony grup zbrojnych z terenu Mali. Ruchom tym sprzyjało odczucie osamotnienia i zaniedbania ze strony władz Burkina Faso, które były oskarżane o zaniedbania w kwestii rozwoju ekonomicznego i potencjału Sahelu. Duże niedopatrzenia w kwestii rozwoju infrastruktury drogowej, bardzo ograniczony dostęp do usług medycznych, brak wody i prądu oraz niski poziom edukacji powodowały ogromne niezadowolenie społeczne. Centrum administracyjnym prowincji jest miasto Djibo, które do dziś nie ma asfaltu. Dodatkowo miejscowe surowce naturalne są eksploatowane przez zachodnie firmy bez żadnych profitów dla lokalnej społeczności (*The Social...*, op.cit.).

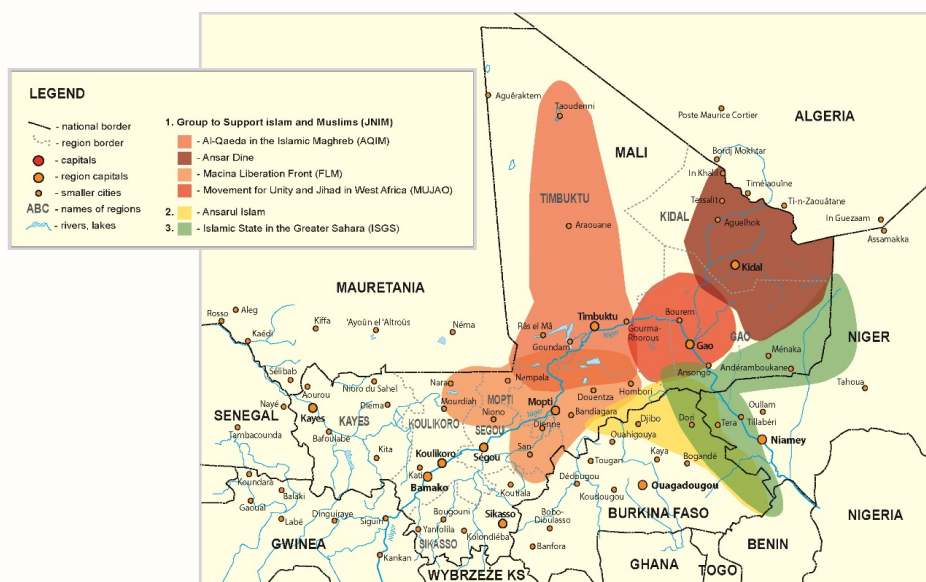
Inną grupą, z którą jest powiązany Ansar ul Islam, jest JNIM¹⁰ – konglomerat grup powiązanych z Al-Kaidą, która działa na północy Burkina Faso. Grupa ta brała udział w szkoleniu Ansar ul Islam, a także wyposaża ją w improwizowane ładunki wybuchowe (Improvised Explosive Devices – IED). Poza JNIM Ansar ul Islam aktywnie współpracuje prawdopodobnie z grupą

¹⁰ JNIM (Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin in Mar), The Groups for Support of Islam and Muslims – powstała 2 marca 2017 r. z konsolidacji głównych bloków zbrojnych, tj. Ansar Dine, Al-Murabitoon – oddziału AQIM działającego na Saharze, i Macina Liberation Front. Liderem JNIM został lider Ansar Dine Iyad ag Ghaly. W trakcie zakładania JNIM jej lider ponownie złożył *bayat*, ślubując wierność emirom i szejkom, liderowi AQIM – Abu Musabowi Abdelowi Wadoudowi (Abdulmalekowi Droukdeowil), Aymanowi al-Zawahiriemu oraz emirowi talibów w Afganistanie Mullahowi Haibatullahowi Akhundzadowi (Joscelyn, 2017).

powiązaną z tzw. Państwem Islamskim – ISGS¹¹. Według ONZ Ansar ul Islam dzieli się na dwie frakcje, z których jedna związana jest z JNIM, a druga – z Islamic State w rejonie Burkina Faso. Nie wiadomo do końca, jaka jest rola AI w JNIM, ale JNIM cały czas wspiera AI w prowadzeniu działań zbrojnych w Burkina Faso. AI łączy z JNIM ideologia, działania operacyjne oraz wsparcie logistyczne. Nie można wykluczyć także, że JNIM patrzy na Ansar ul Islam jak na część strategii rozszerzania swojej działalności na inne państwa, dając im poczucie związków z daną społecznością lokalną.

Ryc. 1. Rejony operowania ugrupowań zbrojnych na Sahelu

Rejony operowania ugrupowań zbrojnych na Sahelu

Źródło: K. Kierzkowska, oprac. na podstawie: Berger, 2019.

Ważnym problemem sprzyjającym procesowi werbunku młodych ludzi przez organizacje zbrojne jest kwestia zaniedbań w stosunku do pasterskiej

¹¹ Po powołaniu tzw. Państwa Islamskiego w czerwcu 2014 r. rozpoczęło ono swoją ekspansję także w Afryce. W grudniu 2014 r. doszło do rozłamu w szeregach Al-Murabitoon. Jeden z byłych liderów MUJAO, organizacji wchodzącej w skład Al-Murabitoon, Abu Walid al-Sahrawi odłączył się i w maju 2015 r. wraz ze swoimi ludźmi założył odłam IS w Mali, składając oświadczenie lojalności jego liderom. Abu Bakr al-Baghdadi oficjalnie przyjął jej dopiero w październiku 2016 r. Nowa organizacja – The Islamic State in the Greater Sahara (ISGS) – 15 czerwca 2019 r. opublikowała krótkie wideo, na którym jej członkowie w Mali i Burkina Faso odnowili przysięgę wierności wobec Al-Baghdadiego (Joscelyn, 2019).

ludności Fulani. Fulani tradycyjnie byli niechętni wysyłaniu swoich dzieci do szkół francuskich, a sam system administracji rządowej, wzorowany na francuskim, był dla nich trudny do zrozumienia. To z kolei przekładało się na trudności w załatwianiu formalności administracyjnych. Nawet urzędnicy wysyłani do prowincji traktują swoją pracę jak zsyłkę, inni natomiast korzystają z okazji i szybko się dorabiają, angażując się w przemyt czy korupcję. Problem stanowi nawet zdobycie odpowiednich dokumentów rządowych. W społeczności Fulani na Sahelu dominuje odczucie bycia ofiarami systemu, co wprost przekłada się na niską efektywność działań sił bezpieczeństwa, zwalczających Ansar ul Islam. Są one nieskuteczne także dlatego, że część przedstawicieli sił bezpieczeństwa popiera Ansar ul Islam, a społeczność nie chce współpracować również ze względu na terror wprowadzany przez organizacje. Sytuacji nie poprawia także wzmocnienie sił rządowych czy bardziej dyskretna współpraca z lokalnymi informatorami. Ludzie obawiają się sił bezpieczeństwa, które dopuszczają się bezprawnych zatrzymań, złego traktowania, co tylko pogłębia poczucie niesprawiedliwości. Siły bezpieczeństwa z kolei tłumaczą, że czasami zatrzymują całe grupy po to, aby po zwolnieniu niektórych z nich nie byli oni oskarżani o współpracę, a przez to narażani na zemstę ze strony Ansar ul Islam.

Działania militarne w Burkina Faso

Duży problem stanowi powolna odbudowa systemu bezpieczeństwa po jego upadku w związku z odejściem reżimu Compaoré. Wyjściem z sytuacji jest poprawa współpracy regionalnej w zakresie bezpieczeństwa. Burkina Faso współpracuje z siłami Mali i Francji, zwłaszcza z Operation Barkhane, które powstały w miejsce sił francuskich, działających w ramach Operation Serval, w sierpniu 2014 r. Francuskie siły z tzw. Operation Barkhane posiadają obecnie 4500 żołnierzy w rejonie najbardziej zagrożonym zamachami, czyli na styku granic Mali, Burkina Faso i Nigru. Trzy główne bazy to: N'Djamena w Czadzie, gdzie jest zlokalizowane dowództwo misji, Gao w Mali i Niamey w Nigrze. W październiku 2018 r., na prośbę Burkina Faso, rejon operacji został rozszerzony o ten kraj (*A Review...*, 2019). Z kolei 2 lutego 2020 r. francuska minister obrony Florence Parly ogłosiła decyzję o zwiększeniu kontyngentu na Sahelu o kolejnych 600 żołnierzy, którzy przybędą w rejon operacji do końca 2020 r. Ich najważniejszym zadaniem będzie zapewnienie bezpieczeństwa w rejonie granicznym Mali, Burkina Faso i Nigru. Wzrost liczby żołnierzy ma wyrzucić większą presję m.in. na JNIM, AI czy ISGS.

Skuteczność podejmowanych działań zbrojnych w Burkina Faso wymaga utrzymania stałej obecności sił bezpieczeństwa na północy kraju, głównie w czasie pory deszczowej od lipca do października, kiedy drogi są w większości nieprzejezdne. Dodatkowo należy wziąć pod uwagę zdolność grup zbrojnych do szybkiego zastępowania utraconych liderów, zmiany strategii i

dostosowywania się do zmieniających warunków. Przykładem jest użycie w Burkina Faso IED – pierwszy raz w sierpniu 2017 r. Z doświadczeń innych krajów, jak np. Afganistan, widać też, że bardzo często nowi przywódcy grupy są jeszcze bardziej radykalni i zdeterminowani. Kolejnym problemem jest powstawanie uzbrojonych w broń strzelecką cywilnych grup samoobrony, zwanych Koglweogo, w wielu miejscach Burkina Faso. Ich zadaniem jest obrona ludności przed kryminalistami, złodziejami bydła itp. W niektórych miejscach, jak np. w Kerboule (kopalnia złota), grupy Koglweogo zostały wyparte przez Ansar ul Islam. W przyszłości walki między nimi mogą przybierać na sile. Innym aktorem mogą być grupy Ruga tworzone przez pasterzy Fulani, którzy uzbrojeni w broń myśliwską zajmują się odzyskiwaniem utraconych lub skradzionych zwierząt (The Social..., 2017).

Sily zbrojne Burkina Faso są także bardzo aktywne w ramach misji MINUSMA. Żołnierze MINUSMA rozmieszczeni są w 13 bazach na terenie Mali, z dowództwem głównym położonym w Bamako. Od 2013 r. w ramach MINUSMA zginęło 191 żołnierzy, co czyni ją najbardziej śmiertelnością misją ONZ na świecie (*A Review...*, 2019). 28 czerwca 2019 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ kolejny raz przedłużyła o rok misję MINUSMA i utrzymała jej wielkość na poziomie 13 289 żołnierzy i 1920 policjantów. Utworzono także sektor centralny z dowództwem w Mopti (ok. 130 km od pn. granicy Burkina Faso). Ciekawe jest, że pomimo problemów wewnętrznych w Burkina Faso kraj ten utrzymuje 2900 żołnierzy w ramach misji ONZ MINUSMA, co stanowi ponad 30% żołnierzy z liczących 9100 sił zbrojnych. Powyższe może wynikać z tego, że za udział w siłach MINUSMA płaci ONZ, a nie są to małe stawki, szczególnie jeżeli weźmie się pod uwagę zarobki w Burkina Faso¹².

Inną, najnowszą i niezmiernie ważną inicjatywą, mającą poprawić bezpieczeństwo w tym kraju, jest udział w międzynarodowych regionalnych strukturach wojskowych G5 Sahel. Siły G5 Sahel zostały ustanowione w 2014 r. na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Burkina Faso, Czadem, Mali, Mauretanią i Nigrem. Celem było umocnienie współpracy ekonomicznej i bezpieczeństwa w Sahelu, a także radzenie sobie z wyzwaniami bezpieczeństwa ze strony grup islamskich. W 2017 r. utworzono wspólne połączone dowództwo FC-G5S – Force Conjointe du G5 Sahel/G5 Sahel Joint Force. Koncepcja G5 Sahel została oparta na czterech filarach, jakimi są:

- zwalczanie terroryzmu, przemytu narkotyków i ludzi;
- udział w odbudowie struktur państwa w niektórych regionach, stworzeniu warunków dla powrotu uchodźców i uciekinierów;

¹² *Finding the Right Role for the G5 Sahel Joint Force*, „International Crisis Group”, Africa Report N°258, 12 December 2017, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/258-finding-the-right-role-for-the-g5-sahel-joint-force.pdf>, 20.01.2020.

- prowadzenie pomocy humanitarnej i dostarczenie pomocy dla osób dotkniętych kryzysem;
- udział we wprowadzaniu strategii rozwoju w całym regionie G5 Sahel.

Docelowo G5 Sahel ma odpowiadać za kontrole nad obszarem o powierzchni 5 mln km². Jest on podzielony na trzy sektory – zachodni, centralny i wschodni. W każdym sektorze mają operować po dwa – trzy bataliony, każdy po 650 żołnierzy, w sumie 5000 żołnierzy (*A Review...*, op.cit.).

Zakończenie

Wyraźne podziały pomiędzy państwem a społeczeństwem oraz różnymi grupami społecznymi w Burkina Faso stanowią skuteczną pożywkę dla konfliktu. Podobnie jak w Mali, w północnej części kraju (prowincja Soum) odczuwany jest duży rozdźwięk między poziomem rozwoju a potencjalnymi możliwościami. Urzędnicy państwowi jak i siły zbrojne traktowani są tam z dużą niechęcią. W konsekwencji ludność prowincji Soum jest oporna wobec współpracy z siłami rządowymi, które często pochodzą z innych prowincji i czasami używają brutalnych metod. Sytuacja ta bardzo przypomina tę panującą w centralnych rejonach Mali, które są bazą wypadową i logistyczną dla Ansar ul Islam. Konflikt na północy Burkina Faso a zwłaszcza poparcie społeczne dla Ansar ul Islam wynika też z braku zrozumienia ze strony rządu dla podziałów społecznych i religijnych na północy. Wzrostowi aktywności grup zbrojnych w Burkina Faso sprzyja także ogromne ubóstwo. Ponad 40% społeczeństwa żyje za niespełna 2 USD dziennie. Tylko w 2019 r. liczba osób zmuszonych opuścić swoje miejsca zamieszkania zwiększyła się o 500%: z 87 tys. do 650 tys. (Awad, 2019).

Stabilizacja sytuacji i poprawa bezpieczeństwa w Burkina Faso zależy od zakończenia trwającego konfliktu w Mali oraz opracowania i wdrożenia skutecznego planu rozwoju poszczególnych prowincji przez rząd w Wagadugu. Działania te powinny zostać ukierunkowane zasadniczo na:

- sformułowanie skutecznego planu działania uwzględniającego społeczne uwarunkowania na północy kraju;
- zredukowanie podziałów i nieufności pomiędzy siłami bezpieczeństwa i władzami a lokalną ludnością;
- położenie większego nacisku na programy rozwojowe na Sahelu, promowanie hodowli, poprawę systemu sprawiedliwości, walkę z korupcją;
- pracę nad umocnieniem współpracy długoterminowej pomiędzy Mali, Nigrem a Burkina Faso w zakresie systemu sprawiedliwości i służb bezpieczeństwa.

Literatura

- A Review of Major Regional Security Efforts in the Sahel*, 2019, The Africa Center for Strategic Studies, 04.03.2019, <https://africacenter.org/spotlight/review-regional-security-efforts-sahel/>.
- Arieff, A., 2012, *Crisis in Mali*, <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf>; Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ, S/RES/2085 (2012) z 20 grudnia 2012 r., http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2085.pdf.
- Awad, M., 2019, *Burkina Faso: The making of a humanitarian crisis*, World Food Programme Insight, 20.12.2019, <https://insight.wfp.org/burkina-faso-the-making-of-a-humanitarian-crisis-813296ac3a1a>
- Berger, F., 2019, *Jihadist violence and communal divisions fuel worsening conflict in Mali and wider Sahel*, The International Institute for Strategic Studies (IISS), <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2019/06/conflicts-in-mali>, 12.12.2019
- Burkina Faso: Preserving the Religious Balance*, 2016, International Crisis Group, 6 September 2016, Report 240, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/burkina-faso/burkina-faso-preserving-religious-balance>
- Cristiani, D., 2012, *West Africa's MOJWA Militants – Competition for al-Qaeda in the Islamic Maghreb?*, Terrorism Monitor, Volume 10, Issue: 7, 6 April 2012. http://www.jamestown.org/uploads/media/TM_010_Issue07_02.pdf
- Danielewicz, K., 2019, *Sytuacja bezpieczeństwa w Mali w latach 2015-2018*, Przegląd Geopolityczny, 28, s. 64-85.
- Depagne, R., 2018, *Burkina Faso's Alarming Escalation of Jihadist Violence*, International Crisis Group, 05.03.2018, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/burkina-faso/burkina-fasos-alarming-escalation-jihadist-violence>
- Elischer, S., 2019, *Contemporary Civil-Military Relation in the Sahel*, West African Papers, No. 19, 19.02.2019, s. 14, https://read.oecd-ilibrary.org/development/contemporary-civil-military-relations-in-the-sahel_f17713c9-en#page4
- Finding the Right Role for the G5 Sahel Joint Force*, 2017, International Crisis Group, Africa Report N°258, 12 December 2017, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/258-finding-the-right-role-for-the-g5-sahel-joint-force.pdf>
- Joscelyn, T., 2017, *Analysis: Al Qaeda groups reorganize in West Africa*, Long War Journal, 13.03.2017, <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/03/analysis-al-qaeda-groups-reorganize-in-west-africa.php>
- Joscelyn, T., 2019, *Jihadists in West Africa renew allegiance to Abu Bakr al-Baghdadi*, Long War Journal, 17.06.2019,

- <https://www.longwarjournal.org/archives/2019/06/jihadists-in-west-africa-renew-allegiance-to-abu-bakr-al-baghdadi.php>
- The Complex and Growing Threat of Militant Islamist Groups in the Sahel*, 2019, The Africa Center for Strategic Studies, 15.02.2019, <https://africacenter.org/spotlight/the-complex-and-growing-threat-of-militant-islamist-groups-in-the-sahel/>
- The Social Roots of Jihadist Violence in Burkina Faso's North*, 2017, International Crisis Group, Report 254, Africa, 12.10.2017 r., <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/burkina-faso/254-social-roots-jihadist-violence-burkina-fasos-north>
- Thurston, A., 2018, *Political settlements with jihadists in Algeria and the Sahel*, West African Papers, October, No. 18, https://read.oecd-ilibrary.org/development/political-settlements-with-jihadists-in-algeria-and-the-sahel_0780622a-en#page3
- Weiss, C., 2018, *State Department designates Burkinabe jihadist group Ansarul Islam*, Long War Journal, 20.02.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/02/state-department-adds-burkinabe-jihadist-group-to-terror-designation-list.php>

The origin of the conflict in Burkina Faso in 2014-2019

The purpose of the article is to explain the causes of the conflict that has been going on in Burkina Faso since 2014. After the outbreak of the armed conflict in Mali in 2012, which was a consequence of the collapse of the Gaddafi regime and despite the involvement of the international community in its termination, it is spreading to new areas in Mali and beyond. Since 2015, the security situation in Burkina Faso has dramatically deteriorated, which is currently getting out of control. The conflict in Mali is just one of the reasons for this. Other elements shaping the internal situation are: resignation from the post of former president Blaise Compaoré, the activities of the local armed group Ansarul Islam, friction between various religious and national groups, and unresolved economic problems for years. The analyzes contained in the article are supported by data available in current publications of specialized websites, such as The African Center for Strategic Studies, International Crisis Group, Terrorism Monitor, Long War Journal and West African Papers.

Key words: Ansar ul Islam, Burkina Faso, ISGS, JNIM, Mali, Sahel, Terrorism.